

Υπόθεση C-35/23

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

25 Ιανουαρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Ιανουαρίου 2023

Αιτών και εκκαλών:

Πατέρας

Καθής και εφεσίβλητη:

Μητέρα

[παραλειπόμενα]

OBERLANDESGERICHT FRANKFURT AM MAIN

ΔΙΑΤΑΞΗ

Στη διαφορά οικογενειακού δικαίου
με αντικείμενο τη γονική μέριμνα της L

μετέχοντες στη διαδικασία:

1. **Τέκνο L**, κάτοικος Πολωνίας,
2. **Δικηγόρος**
νόμιμη αντιπρόσωπος,
3. **Πατέρας**, αιτών και εκκαλών, κάτοικος Ελβετίας

[παραλειπόμενα]

4. **Μητέρα**, καθής και εφεσίβλητη, κάτοικος Πολωνίας,

το [παραλειπόμενα] [ονομασία του δικάζοντος τμήματος] [του Oberlandesgericht (εφετείου)] Φρανκφούρτης επί του Μάιν (Γερμανία) [παραλειπόμενα] [σύντομη περιγραφή της διαδικασίας] εξέδωσε,

στις 16 Ιανουαρίου 2023, την ακόλουθη διάταξη:

I.

Αναστέλλει τη διαδικασία.

II.

Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 10 και 11 του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (κανονισμός Βρυξέλλες Ια):

Έχει ο ρυθμιστικός μηχανισμός των άρθρων 10 και 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια εφαρμογή αποκλειστικά και μόνο σε διαδικασίες που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών της Ένωσης;

Συγκεκριμένα:

1. Έχει εφαρμογή το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, με αποτέλεσμα να διατηρείται η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων του μέχρι τούδε κράτους διαμονής, εάν το παιδί είχε, πριν από τη μετακίνησή του, τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος της Ένωσης (Γερμανία) και η διαδικασία επιστροφής διεξήχθη σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών (στο εξής: σύμβαση της Χάγης) μεταξύ κράτους μέλους της Ένωσης (Πολωνία) και τρίτου κράτους (Ελβετία), η δε αίτηση επιστροφής του παιδιού απορρίφθηκε κατά τη διαδικασία αυτή;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα:

2. Ποιες απαιτήσεις θεσπίζει το άρθρο 10, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια για τους σκοπούς της απόδειξης της διατήρησης της δικαιοδοσίας;

3. Έχει εφαρμογή το άρθρο 11, παράγραφοι 6 έως 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια ακόμη και σε περίπτωση διαδικασίας επιστροφής σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης μεταξύ τρίτου κράτους και κράτους μέλους της Ένωσης ως κράτους παροχής καταφυγίου, εφόσον το παιδί, πριν από τη μετακίνησή του, είχε τη συνήθη διαμονή του σε άλλο κράτος μέλος της Ένωσης;

Σκεπτικό:

I.

Η διαδικασία αφορά ζητήματα σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 10 και 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

Στις 7 Μαρτίου 2013, οι γονείς του παιδιού συνήψαν γάμο στη Φρανκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία). Ο πατέρας έχει τη γερμανική ιθαγένεια, η δε μητέρα την πολωνική. Οι γονείς του παιδιού διέμεναν αρχικά από κοινού στη Φρανκφούρτη επί του Μάιν. Στις 29 Ιουνίου 2013, ο πατέρας μετοίκησε στην Ελβετία για επαγγελματικούς λόγους.

Το κοινό τέκνο L, το οποίο έχει γερμανική και –εν τω μεταξύ ήδη επίσης– πολωνική ιθαγένεια, γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 2014 στο X (Ελβετία) και, από τον Ιανουάριο του 2015 έως τις αρχές Απριλίου του 2016, διέμενε με τη μητέρα του στη Φρανκφούρτη επί του Μάιν.

Ο πατέρας επισκεπτόταν τακτικά τη μητέρα και το παιδί στη Γερμανία και η οικογένεια πραγματοποιούσε, επίσης, κοινές διακοπές. Στις 11 Μαΐου 2015, η αρμόδια υπηρεσία μετανάστευσης ενέκρινε την αίτηση του πατέρα για οικογενειακή επανένωση. Η μητέρα έλαβε προσωρινή άδεια διαμονής στην Ελβετία, της οποίας η ισχύς θα έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 2019.

Στις 9 Απριλίου 2016, η μητέρα μετοίκησε με την L στην Πολωνία. Ταυτόχρονα, η μητέρα ζήτησε τη διαγραφή όλων των μελών της οικογένειας από το δημοτολόγιο της Φρανκφούρτης, δηλώνοντας ως νέα διεύθυνση τη διεύθυνση του πατέρα στην Ελβετία. Το καλοκαίρι του 2016, η μητέρα υπέβαλε αιτήσεις για θέσεις εργασίας στην Ελβετία. Από τον Νοέμβριο του 2016, η μητέρα εργάζεται στην Πολωνία για την Zurich Insurance.

Αρχικά, ο πατέρας πραγματοποιούσε επισκέψεις στην Πολωνία. Από τις 17 Απριλίου 2017, η μητέρα έπαυσε να επιτρέπει στον πατέρα να συναναστρέφεται την κοινή τους κόρη και την ενέγραψε, χωρίς τη συγκατάθεση του πατέρα, σε νηπιαγωγείο στην Πολωνία. Στα τέλη Μαΐου 2017, η μητέρα ενημέρωσε τον πατέρα ότι θα παρέμενε με την κόρη στην Πολωνία.

Με αίτηση της 7ης Ιουλίου 2017, ο πατέρας ζήτησε, μέσω της ελβετικής κεντρικής αρχής [ήτοι της Bundesamt für Justiz (ομοσπονδιακής υπηρεσίας δικαιοσύνης) με έδρα τη Βέρνη], την επιστροφή του παιδιού στην Ελβετία. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε, με διάταξη της 8ης Δεκεμβρίου 2017 του ειρηνοδικείου Κρακοβίας - Nowa Huta, με το σκεπτικό ότι ο πατέρας είχε παράσχει επ' αόριστον συγκατάθεση για τη μετακόμιση της μητέρας με την L στην Πολωνία. Επιπλέον, το δικαστήριο επιβεβαίωσε τη σοβαρή διακινδύνευση των συμφερόντων του παιδιού σε περίπτωση επιστροφής του, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1, στοιχείο β', της σύμβασης της Χάγης. Ο πατέρας παραδέχθηκε ότι άσκησε (μία φορά) βία κατά της μητέρας. Η έφεση του πατέρα κατά της ανωτέρω απόφασης απορρίφθηκε με διάταξη του πρωτοδικείου Κρακοβίας της 17ης Απριλίου 2018 (XII Ca 168/18).

Με αίτηση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, η μητέρα κίνησε διαδικασία διαζυγίου στην Πολωνία. Τον Οκτώβριο του 2017, η μητέρα διέγραψε τη L από το δημοτολόγιο του δήμου X της Ελβετίας.

Με διάταξη της 5ης Ιουνίου 2018, το πρωτοδικείο Κρακοβίας ανέθεσε προσωρινά τη γονική μέριμνα του κοινού τέκνου στη μητέρα και ρύθμισε την υποχρέωση του πατέρα περί διατροφής.

Ο πατέρας δεν ενέμεινε σε μια αίτηση επιστροφής του παιδιού δυνάμει της σύμβασης της Χάγης, την οποία είχε καταθέσει στη γερμανική Bundesamt für Justiz (ομοσπονδιακή υπηρεσία δικαιοσύνης), με έδρα τη Βόννη, στις 29 Ιουνίου 2018.

Στην παρούσα διαδικασία, ο πατέρας ζητεί, με το πρώτο αίτημα της από 12 Ιουλίου 2018 αίτησής του, την οποία κατέθεσε στις 13 Ιουλίου 2018 στο Amtsgericht Frankfurt am Main (ειρηνοδικείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία), να του ανατεθεί η αποκλειστική γονική μέριμνα του παιδιού, άλλως, επικουρικώς, το δικαίωμα καθορισμού του τόπου διαμονής.

Επιπλέον, με το δεύτερο αίτημά του, ο πατέρας ζητεί να υποχρεωθεί η μητέρα να επιστρέψει το παιδί στον πατέρα του στην Ελβετία από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της δικαστικής διάταξης.

Ο πατέρας υποστηρίζει ότι, την άνοιξη του 2015, οι γονείς του παιδιού συμφώνησαν να διαμείνουν στο μέλλον με την L στην Ελβετία. Τον Απρίλιο του 2016, η μητέρα αποφάσισε να μεταβεί προσωρινά στους γονείς της στην Πολωνία, προκειμένου να τους συνδράμει στην ανέγερση οικίας. Ο πατέρας συγκατατέθηκε, αλλά περιόρισε ρητά τη διάρκεια ισχύος της συγκατάθεσής του στα δύο έτη, με ανώτατο όριο τα τρία έτη. Σε κάθε περίπτωση, το παιδί θα έπρεπε να φοιτήσει, το αργότερο από τον Νοέμβριο του 2017, σε νηπιαγωγείο στην Ελβετία.

Η μητέρα αντιτάσσεται στα αιτήματα αυτά.

Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι ο πατέρας χορήγησε τη συγκατάθεσή του για τη μετακόμιση στην Πολωνία και ότι συνέπραξε εκεί στην έκδοση του πολωνικού διαβατηρίου. Δεν υπήρξε συμφωνία για προσωρινή μόνο μετακόμιση στην Πολωνία, όπως δεν υπήρξε και σύμπνοια όσον αφορά μια μετακόμιση στην Ελβετία.

Ο πατέρας εξετάσθηκε πρωτοδίκως σε επ' ακροατηρίου συζήτηση της 9ης Μαΐου 2019. Η επίσης κληθείσα μητέρα, η οποία είχε ζητήσει προηγουμένως, με επιστολή της 19ης Απριλίου 2019, τη διεξαγωγή της επ' ακροατηρίου συζήτησης στο πλαίσιο δικαστικής συνδρομής, δεν εμφανίσθηκε στη συζήτηση αυτή.

Κατά την εν λόγω επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο πατέρας δήλωσε ότι οι γονείς συζήτησαν τηλεφωνικώς, στις 29 Ιανουαρίου 2016, ότι η L θα παρέμενε στην

Πολωνία για μέγιστη διάρκεια δύο έως τριών ετών και ότι, σε κάθε περίπτωση, θα φοιτούσε σε νηπιαγωγείο στην Ελβετία.

Με διάταξη της 3ης Ιουνίου 2019, η οποία επιδόθηκε στις 7 Ιουνίου 2019, το Amtsgericht (ειρηνοδικείο) απέρριψε την αίτηση του πατέρα για ανάθεση της γονικής μέριμνας.

Στο σκεπτικό του, το δικαστήριο επισημαίνει ότι το επιληφθέν δικαστήριο στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας. Ο πατέρας δεν απέδειξε την ύπαρξη συγκεκριμένης συμφωνίας σχετικά με προσωρινή μόνο διαμονή της μητέρας και του παιδιού στην Πολωνία. Όσα δήλωσε στο πλαίσιο της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 9ης Μαΐου 2019 αντιφάσκουν στους ισχυρισμούς που περιλαμβάνονται σε προγενέστερο δικόγραφο του, με ημερομηνία 3 Αυγούστου 2018, από το οποίο προκύπτει ότι, τον Μάιο του 2017, επικοινωνήσαν σχετικά με τη διάρκεια της διαμονής στην Πολωνία χωρίς να καταλήξουν σε συγκεκριμένη συμφωνία.

Ο πατέρας υποστηρίζει ότι η δικαιοδοσία του Amtsgericht Frankfurt am Main (ειρηνοδικείου Φρανκφούρτης επί του Μάιν) προκύπτει από το άρθρο 11, παράγραφος 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφος 7, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, καθώς και από το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Στην απόφασή του της 8ης Δεκεμβρίου 2017, το ειρηνοδικείο Κρακοβίας διαπίστωσε ότι ο τόπος κατοικίας του παιδιού, πριν αρχίσει να κατοικεί στην Πολωνία, δεν ήταν η Ελβετία, καθώς το παιδί κατοικούσε με τη μητέρα του στη Γερμανία.

Ο πατέρας υποστηρίζει ότι οι αρχές που ισχύουν στις διαδικασίες εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης, κατά τις οποίες το πρόσωπο που αντιτίθεται στην επιστροφή του παιδιού οφείλει να αποδείξει ότι το πρόσωπο που είχε τη (συν)επιμέλεια του παιδιού συναίνεσε στη μετακίνηση ή κατακράτηση του παιδιού ή την ενέκρινε εκ των υστέρων, έχουν εφαρμογή και στην παρούσα διαδικασία. Κατά τον πατέρα, η μητέρα δεν απέδειξε την εν λόγω χορήγηση συγκατάθεσης επ' αόριστον.

Επιπλέον, ο πατέρας υποστηρίζει ότι, επί της ουσίας, η ανάθεση της γονικής μέριμνας στον πατέρα ανταποκρίνεται περισσότερο στο συμφέρον του παιδιού. Η μητέρα, ενεργώντας αυτοβούλως, κατήγγησε ουσιαστικά τα δικαιώματα επιμέλειας του πατέρα και, ως εκ τούτου, δεν ενήργησε προς το συμφέρον του παιδιού. Ως προς το ζήτημα αυτό, ο πατέρας επικαλείται και πάλι τις αρχές που ισχύουν στις διαδικασίες εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης.

Με την έφεση που κατατέθηκε στις 8 Ιουλίου 2019 στο Amtsgericht (ειρηνοδικείο), ο πατέρας εμμένει στο πρωτόδικο αίτημά του.

Η μητέρα ζητεί την απόρριψη της έφεσης.

Το δικάζον τμήμα έχει επισημάνει κατ' επανάληψη στον πατέρα ότι η έφεσή του δεν έχει προοπτική ευδοκίμησης, δεδομένου ότι, ακόμη και αν γινόταν δεκτή η θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η ανάθεση

της γονικής μέριμνας στον πατέρα θα ανταποκρινόταν περισσότερο στο συμφέρον του παιδιού [άρθρο 1671 του BGB (αστικού κώδικα)].

Ομοίως, το δικάζον τμήμα έχει επισημάνει στον πατέρα ότι, κατά την άποψή του, το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια εφαρμόζεται αποκλειστικά και μόνο στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών της Ένωσης και ότι η διεξαγόμενη διαδικασία, που αφορά τις σχέσεις Πολωνίας και Ελβετίας, δεν μπορεί να παραγάγει τα αποτελέσματα του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

Ο πατέρας προτείνει να υποβληθούν στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

[παραλείπόμενα]

[Ερωτήματα των οποίων τη διευκρίνιση ζητεί ο πατέρας. Εν μέρει εμπεριέχονται στα μόνα κρίσιμα προδικαστικά ερωτήματα]

Το 2022, ο πατέρας συναναστρεφόταν το παιδί στην Πολωνία βάσει σχετικής ρύθμισης τοπικού δικαστηρίου.

II.

1. Διεθνής δικαιοδοσία

Η διεθνής δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων για τις διαδικασίες γονικής μέριμνας που έχουν κινηθεί πριν από την 1η Αυγούστου 2022 απορρέει, κατά βάση, από το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003 (στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες Ια), στο μέτρο που δεν έχουν εφαρμογή οι κανόνες υπέρτερης ισχύος που προβλέπονται στα άρθρα 9, 10 και 12 (άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια). Ο μεταγενέστερος κανονισμός (ΕΚ) 2019/1111 της 25ης Ιουνίου 2019 (κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙβ) εφαρμόζεται μόνο στις διαδικασίες που έχουν κινηθεί [κατά ή] μετά την 1η Αυγούστου 2022 (άρθρο 100, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ). Στην παρούσα διαδικασία εξακολουθεί να εφαρμόζεται ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια, ήτοι ο κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 (άρθρο 100, παράγραφος 2, του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ).

Βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, καθοριστικό στοιχείο για τη θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας είναι ο τόπος της συνήθους διαμονής του παιδιού (α), εφόσον δεν έχει εφαρμογή κανόνας υπέρτερης ισχύος, όπως, εν προκειμένω, το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια (β).

α. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια

Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος κατά τη στιγμή της άσκησης του σχετικού ένδικου βοηθήματος.

Η συνήθης διαμονή πρέπει να προσδιορίζεται λαμβανομένων υπόψη όλων των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, με κριτήριο την ενσωμάτωση του παιδιού σε ένα κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον, ως το επίκεντρο της ζωής και της ύπαρξης του· καθοριστική σημασία έχουν, συναφώς, η διάρκεια, η κανονικότητα και οι συνθήκες της διαμονής σε ορισμένο κράτος (Δικαστήριο, αποφάσεις της 2ας Απριλίου 2009, Α, C-523/07, EU:C:2009:225, σκέψεις 42 και 44, της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Mercredi, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, σκέψη 47, και της 8ης Ιουνίου 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, σκέψη 42).

Η L διαμένει στην Πολωνία με τη μητέρα της από τον Απρίλιο του 2016 και φοιτούσε εκεί σε βρεφονηπιακό σταθμό από τον Απρίλιο/Μάιο του 2017.

Κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, τον Ιούλιο του 2018, η L είχε τη συνήθη διαμονή της στην Πολωνία και, ως εκ τούτου, δεν θεμελιώνεται διεθνής δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

β. Δικαιοδοσία στις περιπτώσεις απαγωγής παιδιού

Το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια περιέχει μια ευρύτερης εμβέλειας διάταξη για τη δικαιοδοσία, όσον αφορά τις περιπτώσεις παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης παιδιού. Στις περιπτώσεις αυτές, διατηρείται η διεθνής δικαιοδοσία του κράτους της προγενέστερης συνήθους διαμονής ακόμη και αν το παιδί αποκτήσει νέα συνήθη διαμονή σε άλλο κράτος, εκτός αν συντρέχουν ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις.

Για την ως άνω διατήρηση της δικαιοδοσίας στην προκειμένη περίπτωση, θα πρέπει, κατ' αρχάς, η υπό κρίση υπόθεση να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

Όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια («κράτος μέλος»), η εφαρμογή του κανόνα περιορίζεται στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών που δεσμεύονται από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι το γεγονός ότι το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια χρησιμοποιεί την έκφραση «κράτος μέλος», και όχι τους όρους «κράτος» ή « τρίτο κράτος », και ότι εξαρτά την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας από τρέχουσα ή προγενέστερη συνήθη διαμονή «σε κράτος μέλος», χωρίς να προβλέπει ρύθμιση για το ενδεχόμενο της απόκτησης διαμονής στο έδαφος τρίτου κράτους, συνεπάγεται επίσης ότι το ίδιο αυτό άρθρο διέπει μόνον τη διεθνή δικαιοδοσία στις περιπτώσεις απαγωγής παιδιού μεταξύ των κρατών μελών (Δικαστήριο, απόφαση της 24ης Μαρτίου 2021, MCP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, σκέψεις 38 έως 40).

Ο πατέρας θεωρεί ότι η προϋπόθεση αυτή πληρούται, δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία άπτεται των σχέσεων μεταξύ Γερμανίας και Πολωνίας, ήτοι δύο κρατών μελών της Ένωσης που δεσμεύονται από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια. Η

L διέμενε με τη μητέρα της στη Φρανκφούρτη και είχε συνεπώς τη συνήθη διαμονή της στη Γερμανία.

Το δικάζον τμήμα δεν συμερίζεται την ανωτέρω άποψη, αλλά εξετάζει την εφαρμογή των άρθρων 10 και 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια σε συνάρτηση με τη διεξαγωγή διαδικασίας επιστροφής σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης. Το άρθρο 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια περιέχει πρόσθετους διαδικαστικούς κανόνες, που εφαρμόζονται στις διαδικασίες επιστροφής σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης, όταν τόσο το κράτος καταγωγής όσο και το κράτος παροχής καταφυγίου είναι κράτη μέλη της Ένωσης και/ή δεσμεύονται από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια [παραλειπόμενα] [παραπομπή στη νομική βιβλιογραφία]. Οι ρυθμίσεις που περιέχονται στα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια ενισχύουν μεν τον μηχανισμό επιστροφής της σύμβασης της Χάγης, καθώς περιορίζουν την εφαρμογή των εξαιρέσεων και δίδουν προτεραιότητα στην εκτέλεση της διαταγής επιστροφής, αλλά, σε αντιστάθμισμα, προβλέπονται ειδικές διατάξεις για την επιτάχυνση και την ακρόαση, καθώς και υποχρεώσεις προστασίας και ενημέρωσης των ενδιαφερομένων.

Στην προμνησθείσα απόφαση MCP, το Δικαστήριο εξέθεσε, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 10 του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 (εν προκειμένω, όσον αφορά τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής σε περίπτωση απαγωγής παιδιού), ότι, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση (προμνησθείσα απόφαση MCP, σκέψη 37). Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει, όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, από το γράμμα του άρθρου αυτού, καθώς και από την ερμηνεία του πρακτικού οδηγού για την εφαρμογή του κανονισμού 2201/2003 τον οποίο δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο κανόνας για τις συγκρούσεις δικαιοδοσίας αφορά μόνο τις συγκρούσεις δικαιοδοσίας μεταξύ κρατών μελών και όχι μεταξύ κράτους μέλους και τρίτου κράτους (προμνησθείσα απόφαση MCP, σκέψη 29). Το Δικαστήριο υπογράμμισε, επίσης, ότι οι κανόνες περί ειδικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας χρήζουν στενής ερμηνείας, η οποία δεν πρέπει να βαίνει πέραν των περιπτώσεων που ρητώς προβλέπει ο οικείος κανονισμός ή να στηρίζεται στην αυτοτελή εφαρμογή ενός και μόνον τμήματος του λεκτικού του (προμνησθείσα απόφαση MCP, σκέψεις 47 και 48).

Ως εκ τούτου, κατά το δικάζον τμήμα, οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια δεν πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα, αλλά από κοινού.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής, η οποία κινήθηκε, κατόπιν αίτησης του πατέρα της 7ης Ιουλίου 2017, από την Bundesamt für Justiz (ομοσπονδιακή υπηρεσία δικαιοσύνης) με έδρα τη Βέρνη, με σκοπό την επιστροφή του παιδιού στην Ελβετία, οι απορρέουσες από το άρθρο 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια απαιτήσεις σχετικά με την εφαρμογή των διαδικασιών της σύμβασης της Χάγης δεν έτυχαν εφαρμογής, καθώς η Ελβετία δεν δεσμεύεται από τον κανονισμό

Βρυξέλλες Ια. Αντίστοιχα, το πολωνικό δικαστήριο, μετά την απόρριψη της αίτησης επιστροφής, δεν είχε λόγο να ενεργήσει κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11, παράγραφοι 6 και 7, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια και να ενημερώσει τα γερμανικά δικαστήρια ή τη γερμανική κεντρική αρχή σχετικά με την απορριπτική απόφαση.

Η δεύτερη αίτηση επιστροφής, την οποία υπέβαλε ο πατέρας λίγο πριν από την κίνηση της παρούσας διαδικασίας ενώπιον της γερμανικής Bundesamt für Justiz (ομοσπονδιακής υπηρεσίας δικαιοσύνης), με έδρα τη Βόννη, δεν μπορεί να θεμελιώσει διατήρηση της διεθνούς δικαιοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, δεδομένου ότι η διαδικασία αυτή δεν διεξάγεται. Συναφώς, καθοριστική σημασία έχει η παραλαβή της αίτησης από δικαστήριο. Κατά τον πατέρα, δεν έχει κινηθεί περαιτέρω διαδικασία επιστροφής στην Πολωνία.

Επιπλέον, το παραδεκτό μιας δεύτερης αίτησης δυνάμει της σύμβασης της Χάγης φαίνεται, κατ' αρχήν, αμφίβολο, καθώς θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η τελεσίδικη απόφαση του εφετείου της Πολωνίας εμποδίζει την κίνηση περαιτέρω διαδικασίας δυνάμει της σύμβασης της Χάγης με το ίδιο αντικείμενο. Οι αποφάσεις των πολωνικών δικαστηρίων περιέχουν, επίσης, επισημάνσεις σχετικά με το ζήτημα της παράνομης κατακράτησης του παιδιού.

2. Εφαρμογή του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια

Στο μέτρο που το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια τυγχάνει εφαρμογής, κατ' αρχήν, και στην επίμαχη εν προκειμένω περίπτωση, μεταβολή της δικαιοδοσίας (ελλείψει συγκατάθεσης αμφοτέρων των δικαιούχων επιμέλειας, στοιχείο α') επέρχεται μόνον εφόσον το παιδί έχει αποκτήσει νέα συνήθη διαμονή, διαμένει για περίοδο τουλάχιστον ενός έτους στο νέο κράτος διαμονής, έχει ενταχθεί στο νέο περιβάλλον του και συντρέχει μία από τις περιπτώσεις του στοιχείου β', σημεία i έως iv. Εν προκειμένω, εγείρεται ζήτημα εφαρμογής του σημείου i, κατά το οποίο η διατήρηση της δικαιοδοσίας παύει αν, εντός ενός έτους αφότου ο δικαιούχος της επιμέλειας έμαθε ή όφειλε να έχει μάθει τον τόπο στον οποίο ευρίσκεται το παιδί, δεν έχει υποβληθεί αίτηση επιστροφής ενώπιον των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους στο οποίο έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται το παιδί (άρθρο 10, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια).

Κατά συνέπεια, προκειμένου να διατηρηθεί η διεθνής δικαιοδοσία των ημεδαπών δικαστηρίων, ο πατέρας όφειλε να υποβάλει την αίτηση επιστροφής εντός ενός έτους από τότε που έλαβε γνώση της παρανομίας και/ή από την επέλευσή της.

Ο πατέρας υποστηρίζει ότι συγκατατέθηκε σε προσωρινή μόνο διαμονή της μητέρας με την L στην Πολωνία. Μετά τη λήξη της ταχθείσας προθεσμίας, η μητέρα δεν μετοίκησε με την L στην Ελβετία, παρά τη συμφωνία την οποία επικαλείται ο πατέρας.

Συναφώς, ο πατέρας ισχυρίζεται ότι, το αργότερο από τις 24 Μαΐου 2017 (φοίτηση σε βρεφονηπιακό σταθμό), το παιδί κατακρατείται παρανόμως στην Πολωνία. Επιπλέον, ο πατέρας υποστηρίζει ότι οι γονείς είχαν συμφωνήσει ότι η φοίτηση σε βρεφονηπιακό σταθμό θα πραγματοποιούνταν από τον Νοέμβριο του 2017 στην Ελβετία.

Η αίτηση επιμέλειας του πατέρα περιήλθε στο Amtsgericht (ειρηνοδικείο) στις 13 Ιουλίου 2018. Η ενιαύσια προθεσμία του άρθρου 10, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια θα τηρούνταν μόνον εάν λαμβανόταν υπόψη η μεταγενέστερη ημερομηνία, ήτοι η έναρξη της φοίτησης στον βρεφονηπιακό σταθμό. Με βάση όσα υποστηρίχθηκαν στη διαδικασία επιστροφής (επέλευση της παρανομίας από τον Μάιο του 2017 με την εγγραφή σε βρεφονηπιακό σταθμό), η αίτηση δεν θα μπορεί να θεωρηθεί ότι παραλήφθηκε πριν από τη λήξη της ενιαύσιας προθεσμίας του άρθρου 10, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

Το ζήτημα που εγείρεται εν προκειμένω είναι αν υφίσταται κώλυμα προβολής περαιτέρω ισχυρισμών από τον πατέρα λόγω της διαδικασίας εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης που διεξήχθη στην Πολωνία ή αν, στο πλαίσιο του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, μπορούν να ληφθούν υπόψη και μεταγενέστερες κρίσιμες ημερομηνίες. Τούτο θα καθιστούσε δυνατή τη χρονική μετάθεση της κρίσιμης ημερομηνίας έναρξης της ενιαύσιας προθεσμίας, μετά το πέρας της διαδικασίας επιστροφής, λύση που δεν θα συνάδει, εν τέλει, με τον σκοπό της ταχείας επίλυσης του ζητήματος της ανάθεσης της επιμέλειας, προς το συμφέρον του παιδιού.

Επιπλέον, οι γονείς διαφωνούν και ως προς το ζήτημα του περιορισμού της διάρκειας διαμονής της μητέρας και του παιδιού στην Πολωνία. Η μητέρα αμφισβητεί ότι συμφωνήθηκε τέτοιος χρονικός περιορισμός.

Όσον αφορά το ζήτημα του βάρους επικλήσεως και αποδείξεως, ο πατέρας επικαλείται τις αρχές που ισχύουν για την απόδειξη της συναίνεσης και/ή της συμφωνίας στις διαδικασίες εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης, κατά τις οποίες ο γονέας που αντιτίθεται στην επιστροφή οφείλει να αποδείξει ότι ο αιτών έχει συναινέσει στη μετακίνηση ή την έχει (εκ των υστέρων) εγκρίνει (βλ. άρθρο 13, παράγραφος 1, στοιχείο α', της σύμβασης της Χάγης).

Κατά το δικάζον τμήμα, οι ειδικοί κανόνες σχετικά με το βάρος αποδείξεως που ισχύουν στις διαδικασίες εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής στην παρούσα διαδικασία. Η παρούσα διαδικασία δεν έχει ως αντικείμενο την επιστροφή του παιδιού στο πλαίσιο διαδικασίας εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης, αλλά μια αίτηση τροποποίησης της γονικής μέριμνας, στην οποία εφαρμόζονται οι δικονομικές αρχές που ισχύουν γενικά για τις διαδικασίες επιμέλειας. Οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια πρέπει να εξετάζονται από τα δικαστήρια του προγενέστερου κράτους διαμονής αυτοτελώς (προμνησθείσα απόφαση Mercredi, σκέψεις 62 επ.). Η απόφαση επί της αίτησης επιστροφής δυνάμει της σύμβασης της Χάγης δεν έχει δεσμευτικό

αποτελεσμα στο νέο κράτος διαμονής. Συναφώς, εφαρμόζεται η αρχή της αυτεπάγγελτης έρευνας, που διατυπώνεται στο άρθρο 26 του FamFG [Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας)], η οποία περιλαμβάνει, επίσης, την αυτεπάγγελη εξέταση της διεθνούς δικαιοδοσίας [BGH (παραλειπόμενα) (παραπομπή σε νομικό περιοδικό) (διάταξη της 17ης Φεβρουαρίου 2010 - XII ZB 68/09)]. Συναφώς, στις διαδικασίες αιτήσεων όπως της υπό κρίση αίτησης ανάθεσης της γονικής μέριμνας κατά το άρθρο 1671 του BGB, οι διάδικοι φέρουν, σε ορισμένο βαθμό, το βάρος αποδείξεως όσον αφορά τα ευνοϊκά γι' αυτούς πραγματικά περιστατικά. Συνεπώς, οι αντιφάσεις στους ισχυρισμούς του πατέρα πρέπει να αξιολογηθούν αναλόγως από το δικαστήριο.

3. Εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφος 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια

Οι περιλαμβανόμενες στο άρθρο 11, παράγραφοι 6 έως 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια ρυθμίσεις επιτάσσουν, σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης επιστροφής παιδιού στο πλαίσιο διαδικασίας εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης δυνάμει του άρθρου 13 της σύμβασης αυτής, περί κίνησης διαδικασίας σχετικά με το δικαίωμα επιμέλειας στο προγενέστερο κράτος διαμονής. Ειδικότερα, οι εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 11 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια αποφάσεις για την επιμέλεια, οι οποίες εκδίδονται σε συνέχεια της απόρριψης της αίτησης επιστροφής παιδιού στο πλαίσιο διαδικασίας εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης και αφορούν την παράδοση (επιστροφή) του παιδιού, τυγχάνουν, βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 8, και του άρθρου 40, παράγραφος 1, στοιχείο β', σε συνδυασμό με το άρθρο 42, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, προνομιακής εκτέλεσης.

Ο πατέρας υποστηρίζει ότι απόφαση του δικάζοντος τμήματος σχετικά με την επιμέλεια του παιδιού η οποία θα συνδυαζόταν με διαταγή επιστροφής του παιδιού θα εμπίπτει στο άρθρο 11, παράγραφος 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια και, ως εκ τούτου, στους κανόνες περί προνομιακής εκτέλεσης.

Κατά την άποψη του δικάζοντος τμήματος, η εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφοι 6 έως 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια προϋποθέτει, αντιθέτως, κατ' ανάγκην τη διεξαγωγή διαδικασίας εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης μεταξύ δύο κρατών μελών που δεσμεύονται από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια και, ως εκ τούτου, το άρθρο 11, παράγραφος 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια δεν έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση. Σκοπός του άρθρου 11, παράγραφος 8, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια είναι να απλουστεύσει την εκτέλεση των αποφάσεων επιμέλειας οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τις ειδικές απαιτήσεις του άρθρου 11, παράγραφοι 2 έως 5, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Όπως προεκτέθηκε, η διαδικασία επιστροφής σε υπόθεση που αφορά τις σχέσεις μεταξύ της Ελβετίας και της Πολωνίας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Καθοριστική σημασία συναφώς δεν έχει η κατοικία του πατέρα, αλλά το ζήτημα της αμοιβαίας δέσμευσης των κρατών από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια και από τις εκεί προβλεπόμενες υποχρεώσεις.

[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα]

[υπογραφές- ακριβές αντίγραφο]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ